

P6) ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΧΡΗΜΑ

P6a) Κάρτες προπληρωμής και ψηφιακό χρήμα

Το 1994, το ΕΝΙ έλαβε απόφαση σύμφωνα με την οποία μόνο πιστωτικά ιδρύματα θα μπορούν να εκδίδουν κάρτες προπληρωμής πολλαπλών χρήσεων (multi - purpose prepaid cards, cartes multi - usages prepayées) ή όπως πιο συχνά λέγονται "ηλεκτρονικά πορτοφόλια" (electronic purses, portes - monnaies électroniques). Από τότε, σχεδόν σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. αναπτύχθηκαν διάφορα προγράμματα καρτών προπληρωμής. Υπολογίζεται ότι μέχρι το έτος 2002 θα κυκλοφορούν στην Ε.Ε. 150 μέχρι 200 εκατομ. Η/Π. Επί πλέον, άλλα νέα μέσα πληρωμής εμφανίσθηκαν όπως είναι το ηλεκτρονικό χρήμα δικτύου. Δύο τύπους ηλεκτρονικού χρήματος μπορούμε να διακρίνουμε: 1) αυτό που συσσωρεύεται σε μια κάρτα με πλακίδιο ολοκληρωμένου κυκλώματος (card money) το οποίο χρησιμοποιείται στις συναλλαγές πρόσωπο με πρόσωπο ή μέσω τηλεπικοινωνιακών δικτύων και 2) το ηλεκτρονικό χρήμα που αποθηκεύεται σε σκληρό δίσκο ηλεκτρονικού υπολογιστή και χρησιμοποιείται στα δίκτυα (network money ή digital cash), όπως είναι το χρήμα που μεταφέρεται μέσω του Internet. Οι κεντρικές τράπεζες χαρακτηρίζουν γενικά σαν ηλεκτρονικό χρήμα "κάθε νομισματική αξία αποθηκευμένη ηλεκτρονικά σε τεχνικό μέσο, η οποία προσφέρεται για ευρεία χρήση στη διενέργεια πληρωμών και η οποία χωρίς να προϋποθέτει απαραίτητα την εμπλοκή τραπεζικών λογαριασμών στη συναλλαγή, λειτουργεί σαν προπληρωμένος τίτλος στον κομιστή".

Οι κεντρικές τράπεζες ήδη μελετούν την ανάλυση των επιπτώσεων του ηλεκτρονικού χρήματος στην άσκηση της νομισματικής πολιτικής, στη σταθερότητα και ακεραιότητα των συστημάτων πληρωμών και στις χρηματοπιστωτικές αγορές ως σύνολο. Εξετάζουν την ανωτέρω απόφαση του 1994 υπό το πρίσμα των τελευταίων εξελίξεων στις προπληρωμένες κάρτες και στις άλλες μορφές ηλεκτρονικού χρήματος.

Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί το γεγονός ότι το χρήμα δικτύου μπορεί να χρησιμοποιηθεί ευρύτατα για μεγάλες διασυνοριακές συναλλαγές. Επόμενα, αντικαθιστά μερικά τις λογιστικές πληρωμές. Εάν το χρήμα αυτό δεν περνά μέσα από τα βιβλία των τραπεζών, η ζήτηση για χρήμα κεντρικής τράπεζας (central bank money) θα μειωθεί. Και εάν ο ρόλος των μετρητών υποβαθμισθεί και οι πιστώσεις που χορηγούνται μέσω του Internet δεν θα υπόκεινται στους περιορισμούς των ελάχιστων υποχρεωτικών διαθεσίμων η κεντρική τράπεζα δεν θα μπορεί να ελέγχει την πιστωτική επέκταση. Επί πλέον η ταχύτητα κυκλοφορίας του χρήματος θα αυξηθεί διότι οι συναλλαγές θα διεκπεραιώνονται ταχύτατα μέσω του Internet. Οι κεντρικές τράπεζες υποστηρίζουν ότι το χρήμα δικτύου πρέπει να ενσωματωθεί στο λογιστικό σύστημα. Ήδη η BIS χαρακτηρίζει το χρήμα αυτό σαν τραπεζική συναλλαγή. Στη Γερμανία προωθείται νομοθετική ρύθμιση, ενώ η Bundesbank προτείνει ότι όσοι χρησιμοποιούν το χρήμα δικτύου πρέπει να καταθέτουν εγγύηση σε μία τράπεζα.

Οι πελάτες μπορεί να θεωρούν το ηλεκτρονικό χρήμα σαν μία καταλληλότερη εναλλακτική λύση σε σχέση με τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα. Το Η/Χ είναι γι' αυτούς ταχύτερο, μικρότερο άρα πιο εύχρηστο και ασφαλέστερο. Αντίθετα όμως μπορεί να υποστούν μια άμεση μείωση του εισοδήματος τους λόγω της απώλειας τόκων και μία άμεση ζημία λόγω της περιορισμένης χρήσης των χρεωστικών και άλλων καρτών που τυχόν διαθέτουν και για τις οποίες πληρώνουν συνδρομή. Η δυνατότητα στέρησης του απορρήτου των συναλλαγών μπορεί να είναι ένα επιπλέον μειονέκτημα.

Η προθυμία που επιδεικνύουν οι έμποροι για να συνεργασθούν με εταιρίες έκδοσης ηλεκτρονικών πορτοφολιών εξαρτάται από ένα αριθμό παραγόντων. Πρώτιστα ενδιαφέρονται για το ύψος των επιβαρύνσεων που τους επιβάλλουν οι εκδότες. Το κόστος της διεξαγωγής συναλλαγών με ηλεκτρονικό χρήμα μπορεί να είναι μικρότερο σε σχέση με αυτό των παραδοσιακών συναλλαγών. Ένας δεύτερος παράγοντας είναι το κόστος των τερματικών που χρησιμοποιούνται για τις συναλλαγές μέσω ηλεκτρονικού χρήματος. Σε μερικές χώρες οι εκδότες παρέχουν στους εμπόρους τερματικά χωρίς καμιά επιβάρυνση. Σε μερικές άλλες οι έμποροι θεωρούν ότι η περιορισμένη χρήση μετρητών στις συναλλαγές, λόγω του Η/Χ, μειώνει τις δαπάνες λειτουργίες και τον κίνδυνο από ενδεχόμενες ληστείες.

Σε κάθε περίπτωση η στατιστική δείχνει μια ταχύτατη διείσδυση του ηλεκτρονικού χρήματος όπως αποδεικνύεται από τον παρακάτω πίνακα:

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΡΜΑΤΙΚΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΣΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΠΩΛΗΣΗΣ (ΕΦΤΡΟΣ)				
		1994	1998	Αύξηση (%)
1)	Αυστρία	2.410	19.240	698,34
2)	Βέλγιο	63.765	93.061	45,94
3)	Γαλλία	540.000	586.000	8,52
4)	Γερμανία	62.500	230.880	169,41
5)	Δανία	24.066	68.600	185,05
6)	Ελλάδα	11.296	55.318	389,71
7)	Ην. Βασίλειο	350.000	610.000	74,29
8)	Ιρλανδία	3.000	14.784	392,80
9)	Ισπανία	400.184	722.498	80,54
10)	Ιταλία	104.051	344.300	230,90
11)	Κάτω Χώρες	47.588	134.479	182,59
12)	Λουξεμβούργο	3.663	5.072	38,47
13)	Πορτογαλία	32.700	70.549	115,75
14)	Σουηδία	25.536	74.400	192,86
15)	Φινλανδία	48.000	57.000	18,75
	Ευρωπαϊκή Ένωση	1.718.759	3.086.181	79,56
Πηγή: Payment systems in the E.U.: Addendum incorporating 1998 figures. ECB, February 2000.				

Ταχύτατα, επίσης, αναπτύσσονται η τηλεφωνική, τηλεματική και διαδικτυακή τραπεζική ενώ στις ΗΠΑ έχει κάνει την εμφάνισή της η τραπεζική ανοικτής γραμμής που λειτουργεί μόνο με ένα κεντρικό κατάστημα και διασύνδεση των πελατών με την τράπεζα μέσω του διαδικτύου.

Ρ6β) Η τηλεφωνική τραπεζική

Η τηλεφωνική τραπεζική (telephone banking) είναι το πρώτο είδος διενέργειας συναλλαγών χωρίς μετάβαση στο κατάστημα που εμφανίσθηκε διαχρονικά. Η σύνδεση της επιχείρησης με τον Η/Υ της τράπεζας επιτυγχάνεται μέσω τηλεφωνικής γραμμής και συσκευής διαμορφωτή/αποδιαμορφωτή (modem) και της χρήσης κωδικού αριθμού. Η Alpha Bank ήταν η πρώτη τράπεζα στην Ελλάδα που εφάρμοσε αυτή την τεχνική, ακολούθησε η CITIBANK και κατόπιν άλλες τράπεζες. Οι υπηρεσίες που προσφέρονται είναι υπόλοιπο λογαριασμού, μεταφορά κεφαλαίων από λογαριασμό σε λογαριασμό, εξόφληση υποχρεώσεων με χρέωση τραπεζικού λογαριασμού ενώ σε πιο εξελιγμένη μορφή μπορεί να πραγματοποιηθούν και άλλες συναλλαγές λιανικής επενδυτικής μορφής. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η τηλεφωνική τραπεζική ήταν ήδη διαδεδομένη από ετών. Μέσω αυτής προωθούνται τυποποιημένες πράξεις λιανικής τραπεζικής. Στις χώρες με τη μεγαλύτερη διείσδυση καλύπτει το 10% των ανωτέρω πράξεων όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα:

Διείσδυση της τηλεφωνικής τραπεζικής σε ορισμένες χώρες της Ε.Ε.		
Γαλλία	10%	Χρήστες Minitel Ποσοστό πράξεων λιανικής τραπεζικής
Ηνωμένο Βασίλειο	10%	Ποσοστό πράξεων λιανικής τραπεζικής
Γερμανία	6%	Ποσοστό πράξεων λιανικής επί τραπεζικών λογαριασμών
Ισπανία	6%	Ποσοστό πράξεων λιανικής τραπεζικής
Βέλγιο	5%	Ποσοστό πράξεων λιανικής τραπεζικής
Ιρλανδία	5%	Ποσοστό πράξεων λιανικής τραπεζικής
Κάτω Χώρες	5%	Ποσοστό συναλλαγών πληρωμής
Σουηδία	4%	Ποσοστό συναλλαγών πληρωμής
Ιταλία	3%	Ποσοστό πράξεων λιανικής επί τραπεζικών λογαριασμών
Φινλανδία	2%	Ποσοστό πράξεων λιανικής τραπεζικής
Πηγή: Banking Supervision Committee (Data 1997 or 1998).		

Πολλές τράπεζες χρησιμοποιούν ή τηλεφωνικά κέντρα (call centers) ή και τονικά ή φωνητικά τηλεφωνικά τραπεζικά συστήματα. Αν και τα αυτόματα συστήματα αναγνώρισης φωνής (automatic voice-recognition systems) λειτουργούν με μικρότερο κόστος από τα κέντρα με χειριστές-υπαλλήλους, εν τούτοις οι πελάτες φαίνεται να προτιμούν τα δεύτερα ζητώντας μάλιστα τον ίδιο υπάλληλο με τον οποίο έχουν συνεργασθεί στο παρελθόν.

Συναφής είναι και η τραπεζική μέσω κινητής τηλεφωνίας (GSM banking ή mobile banking). Η καινοτομία συνίσταται στη χρήση της κάρτας GSM, που περιέχει το κινητό τηλέφωνο, για την άντληση πληροφοριών όπως υπόλοιπο λογαριασμού ή δανείων, όρια καρτών, χρηματοοικονομικές πληροφορίες και τη διενέργεια πράξεων όπως μεταφορά ποσών σε άλλο λογαριασμό, εξόφληση υποχρεώσεων, εντολές διενέργειας χρηματιστηριακών πράξεων.

P6γ) Η τηλεματική τραπεζική

Πιο γνωστή σαν Home Banking ή on line PC Banking είναι η δεύτερη μορφή τραπεζικής εξ αποστάσεως που εμφανίσθηκε ιστορικά. Η σύνδεση του πελάτη με τον Η/Υ της τράπεζας πραγματοποιείται με προσωπικό υπολογιστή και μισθωμένες τηλεπικοινωνιακές γραμμές και η πρόσβαση εξασφαλίζεται με ένα προσωπικό αριθμό ταυτοποίησης. Πέραν των υπηρεσιών της τηλεφωνικής τραπεζικής προσφέρονται και οι εξής υπηρεσίες: άντληση πληροφοριών για τις τιμές συναλλάγματος, τα επιτόκια και τους λοιπούς όρους δανεισμού, χρηματιστηριακές τιμές, παρουσίαση των προσφερομένων προϊόντων και υπηρεσιών της τράπεζας και διενέργεια συναλλαγών με χρέωση τραπεζικού λογαριασμού ή πιστωτικής κάρτας. Σε πιο προηγμένα συστήματα μπορούν να παρασχεθούν υπηρεσίες λογιστικής υποστήριξης, διαχείρισης δεδομένων, τιμολόγησης και επεξεργασίας εντολών, διαχείρισης αποθεμάτων και επενδυτικής τραπεζικής.

P6δ) Η διαδικτυακή τραπεζική

Διαδικτυακή τραπεζική (Internet banking) είναι η χρησιμοποίηση του διαδικτύου για την παροχή και άντληση χρηματοπιστωτικών και χρηματοοικονομικών πληροφοριών και η διενέργεια τραπεζικών συναλλαγών σε πραγματικό χρόνο (real time). Το 1997, η Διεθνής Τράπεζα του Λουξεμβούργου (Banque Internationale à Luxembourg, BIL) υπήρξε η πρώτη τράπεζα στην Ευρώπη που προσέφερε υπηρεσίες home banking μέσω του Internet. Σήμερα, εκτιμάται ότι ένα 10% των πελατών πραγματοποιεί τραπεζικές συναλλαγές εξ αποστάσεως σε παγκόσμιο επίπεδο αλλά το ποσοστό αυτό αυξάνεται εντυπωσιακά από χρόνο σε χρόνο. Οι τράπεζες δημιουργούν τη δική τους ιστοσελίδα (web site) στο Internet με στοιχεία που παρουσιάζουν την εικόνα τους στο κοινό και παρέχουν πληροφορίες για τα προσφερόμενα προϊόντα και τον τρόπο διενέργειας συναλλαγών όπως παροχή υπολοίπου λογαριασμού, μεταφορές κεφαλαίων από λογαριασμό σε λογαριασμό, εντολές πληρωμών με χρέωση πιστωτικών καρτών, εντολές εξόφλησης τιμολογίων ΔΕΚΟ και άλλων εταιριών, διαχείριση χαρτοφυλακίου κλπ. Πληροφορίες μπορεί να παρέχονται, επίσης, και για προϊόντα θυγατρικών εταιριών και να πραγματοποιούνται συναλλαγές όπως στις τραπεζοασφάλειες, καταθέσεις, χορηγήσεις, αμοιβαία κεφάλαια, χρηματιστηριακές πράξεις. Μέσω του Internet μπορεί να αναπτυχθεί και η διενέργεια συναλλαγών μετά από παροχή προσωπικών συμβουλών όπου ο πελάτης διαδραματίζει ένα σημαντικό ρόλο. Αναμφισβήτητα πλεονεκτήματα του Internet Banking είναι ότι ο πελάτης εξοικονομεί χρόνο αφού δεν είναι αναγκασμένος να μεταβεί στην τράπεζά του και επί πλέον το κόστος συναλλαγών είναι μικρότερο. Στις ΗΠΑ μία τραπεζική πράξη μέσω του Internet κοστίζει 0,01 δολάριο σε σύγκριση με τα 1,07 δολάρια που επιβαρύνεται εάν την ίδια συναλλαγή πραγματοποιήσει σε τραπεζικό υποκατάστημα. Μειονέκτημα αποτελεί ο φόβος για την ασφάλεια των συναλλαγών διότι πάντα υπάρχει ο κίνδυνος των χάκερς, της πειρατείας, της κλοπής ή καταστροφής των πληροφοριών. Σημαντική πρόοδος, όμως, έχει γίνει στον τομέα αυτό με τη χρήση ειδικών κωδικών πρόσβασης και πιστοποίησης του προσώπου και με τα συστήματα firewalls που δεν επιτρέπουν τη διείσδυση ανεπιθύμητων προσώπων μέσω του Internet στο εσωτερικό δίκτυο της επιχείρησης.

P6ε) Η τραπεζική μέσω τηλεόρασης

Η τραπεζική μέσω τηλεόρασης (television banking) είναι πιο απλή και φιλική στο χρήστη σε σχέση με το Internet Banking που απαιτεί γνώσεις της νέας διαδικτυακής τεχνολογίας. Συνήθως, οι τράπεζες συνδέονται με τους πελάτες μέσω ψηφιακής τηλεόρασης και ανοικτών γραμμών (on-line). Οι τράπεζες προσφέρουν στους πελάτες τους υπόλοιπο λογαριασμών, χρήσιμες τραπεζικές και χρηματοοικονομικές πληροφορίες, τη δυνατότητα μεταφοράς ποσών και εξόφλησης λογαριασμών και διενέργειας χρηματιστηριακών πράξεων. Αναπτύχθηκε κύρια στις ΗΠΑ αλλά κερδίζει έδαφος και σε άλλες χώρες, ιδιαίτερα στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η υπηρεσία "Open" της χώρας αυτής που λειτουργεί μέσω ψηφιακής τηλεόρασης έχει σαν μετόχους την τράπεζα HSBC, την τηλεπικοινωνιακή εταιρία BT, τη δορυφορική εταιρία BSKYB και την ιαπωνική ηλεκτρονική επιχείρηση Matsushita. Προσφέρει υπηρεσίες σε τράπεζες και λιανοπωλητές που είναι συνδρομητές της Open.

P6ζ) Η τραπεζική ανοικτής γραμμής

Με τον όρο τραπεζική ανοικτής γραμμής (on line banking) νοείται η διενέργεια τραπεζικών πράξεων σε απευθείας σύνδεση με την επιχείρηση ή τον πελάτη μέσω του Internet. Διακρίνουμε δύο μοντέλα α) των ΗΠΑ που περιορίζεται σε ορισμένες μόνο τραπεζικές υπηρεσίες όπως καταθέσεις και αναλήψεις χωρίς μετρητά. Το κύριο πλεονέκτημα που προσφέρουν οι τράπεζες on line των ΗΠΑ είναι το υψηλό επιτόκιο στις καταθέσεις και μικρή προμήθεια για τις αναλήψεις ποσών με επιταγή. Μειονέκτημα αποτελεί ότι δεν διαθέτουν συνήθως δίκτυο ATMs και οι πελάτες μπορούν να πληρώσουν έξοδα για κάθε επιταγή. Πάντως, η προσφορά υπηρεσιών χαμηλότερου κόστους και υψηλότερου επιτοκίου στις καταθέσεις είναι αναμφισβήτητη διότι οι τράπεζες αυτές έχουν πολύ χαμηλότερο λειτουργικό κόστος αφού δεν διαθέτουν δίκτυο υποκαταστημάτων ούτε μεγάλο αριθμό υπαλλήλων. Ο πελάτης από την πλευρά του εξοικονομεί χρόνο διότι δεν είναι υποχρεωμένος να μεταβεί στην τράπεζά του. Οι γνωστότερες on line τράπεζες στις ΗΠΑ είναι η Net Bank, η Telebank, η Compubank και η US Access Bank Online β) της Ευρώπης οι on line τράπεζες της οποίας μπορεί να διαθέτουν δίκτυο υποκαταστημάτων και ATMs ενώ προσφέρουν εκτός από καταθετικά και δανειοδοτικά προϊόντα και άλλες υπηρεσίες όπως διενέργεια χρηματιστηριακών πράξεων και επενδύσεις σε τίτλους. Μερικές από αυτές παρέχουν ισχυρά κίνητρα για την προσέλκυση πελατείας όπως υψηλό επιτόκιο σε λογαριασμούς ταμιευτηρίου ή προθεσμίας ή τόκο σε λογαριασμούς όψεως, εάν το επιτρέπει η εθνική νομοθεσία, μη επιβάρυνση με μηνιαία χρέωση λόγω της κίνησης του λογαριασμού ή ειδικές προσφορές για νέους πελάτες (δωρεάν πρόσβαση στο Internet ή δωρεάν ταξίδια κλ.). Γνωστότερες τράπεζες που προσφέρουν on line υπηρεσίες είναι στη Γερμανία η Advance Bank, η Comdirect και η Deutsche Bank 24, στη Γαλλία η Banque Directe και η BNPNET, στην Ιταλία η Banco di Roma και η Banco Ambrosiano Veneto, στην Ισπανία η Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, στη Σουηδία η SEB και στη Νορβηγία, Φινλανδία και στις άλλες σκανδιναβικές χώρες η Solo, θυγατρική της Merita Nordbanken.

P6η) Η έκθεση της ΕΚΤ για το ηλεκτρονικό χρήμα

Τον Αύγουστο του 1998 η ΕΚΤ δημοσίευσε την "έκθεση για το ηλεκτρονικό χρήμα" που θίγει όλα τα σχετικά προβλήματα.

P6η 1) Επίδραση στη νομισματική πολιτική

Εάν το Η/Χ εκδίδεται με μετατροπή τραπεζογραμματίων ή καταθέσεων όψεως δεν υπάρχει μεταβολή στην προσφορά χρήματος ούτε διακυβεύεται η σταθερότητα των τιμών. Αντίθετα, εάν το Η/Χ εκδίδεται με παροχή πίστωσης οι εκδότες έχουν κίνητρο να προσφέρουν επί πλέον ποσότητες Η/Χ όσο μεγαλύτερη είναι η διαφορά των επιτοκίων του Η/Χ και του δανεισμού του εκδότη από τις τράπεζες υπολογιζόμενου και του ασφαλιστρου κινδύνου, της προμήθειας της προσφοράς υπηρεσιών και πιθανώς του κόστους αναχρηματοδότησης. Εάν όμως το επιτόκιο που επιβαρύνει την έκδοση Η/Χ είναι μικρότερο του επασφαλίστρου του πιστωτικού κινδύνου μπορεί να θέσει σε αμφισβήτηση τη σταθερότητα των τιμών. Η υπερέκδοση Η/Χ και η προκύπτουσα αύξηση της ρευστότητας μπορούν να περιορισθούν:

α) εάν ένα έντονο ανταγωνιστικό περιβάλλον υποχρεώσει τους εκδότες Η/Χ να υπολογίσουν τόκους υπέρ του χρήστη στο μη χρησιμοποιηθέν ποσό του Η/Χ. Για παράδειγμα εκδίδεται ένα ηλεκτρονικό πορτοφόλι ή πωλείται ένα λογισμικό που ενσωματώνει ένα χρηματικό ποσό που θα χρησιμοποιηθεί για πράξεις μέσω του Internet. Ο πελάτης καταβάλει όλο το ποσό τοις μετρητοίς. Εάν υποθέσουμε ότι οι ενσωματωμένες χρηματικές μονάδες θα εξαντληθούν μετά από αλληπάλληλες συναλλαγές σε δύο μήνες τότε ο εκδότης καρπούται τον τόκο του εναπομένοντος κάθε φορά υπολοίπου. Επόμενα, θα αποφύγει την υπερέκδοση Η/Χ εάν υποχρεωθεί από τους ανταγωνιστές να υπολογίσει το κέρδος αυτό και να μειώσει τις τιμές β) εάν οι τράπεζες και οι επιχειρήσεις απαιτήσουν για την εξασφάλιση της πληρωμής όπως ο εκδότης τηρεί λογαριασμό στην κεντρική τράπεζα γ) επιπρόσθετα, μπορεί να απαιτηθούν περαιτέρω εγγυήσεις από τον εκδότη για την εξόφληση των συναλλασσομένων που δέχθηκαν ηλεκτρονικό χρήμα το οποίο αυτός εξέδωσε. Οι εγγυήσεις πιθανόν να καλύπτουν μέρος ή το σύνολο των χρηματικών μονάδων που είναι ενσωματωμένες στο ηλεκτρονικό χρήμα δ) ένας άλλος τρόπος να περιορισθεί ο κίνδυνος της υπερέκδοσης Η/Χ είναι ο άμεσος διακανονισμός των υποχρεώσεων σε χρήμα κεντρικής τράπεζας.

P6η 2) Προστασία των πελατών και των εμπόρων

Οι εθνικές αρχές οφείλουν να θεσμοθετήσουν ένα πλαίσιο προληπτικής εποπτείας. Η φερεγγυότητα του εκδότη πρέπει να ελέγχεται ώστε να εξασφαλίζεται η δυνατότητα αυτού να τιμά τις υποχρεώσεις τους. Ο εκδότης πρέπει, επίσης, να διαθέτει την τεχνική εκείνη υποδομή ώστε να αποφεύγονται οι απάτες και η χρήση του Η/Χ από μη νόμιμους κατόχους. Το προπληρούμενο χρήμα δεν πρέπει να αφήνεται ανεκμετάλλευτο αλλά να επενδύεται άμεσα ώστε οι αποδόσεις να αυξάνουν το ενεργητικό του εκδότη. Οι επενδύσεις πρέπει να είναι ασφαλείς και να εξασφαλίζεται άνεση ρευστότητας. Αφού το Η/Χ που φορτώνεται σε κάρτες προπληρωμής ή στη μνήμη ηλεκτρονικών υπολογιστών είναι παρόμοιο με τις τραπεζικές καταθέσεις, δεν υπάρχει λόγος να μην εφαρμόζονται οι γενικές διατάξεις της τραπεζικής εποπτείας ώστε να αποτρέπονται καταστάσεις που μπορεί να βλάψουν τα συμφέροντα των πελατών και των εμπόρων ή σε γενικευμένες περιπτώσεις να αποσταθεροποιήσουν τις χρηματοοικονομικές αγορές και να προκαλέσουν συστημικούς κινδύνους.

P6η 3) Προστασία έναντι εγκληματικών πράξεων

Παραχαράξεις, απάτες και κλοπές μπορεί να ανιχνευτούν και στο στάδιο της έκδοσης Η/Χ και κατά τη διάρκεια της χρήσης αυτού όπως όταν η επαναφόρτιση γίνεται από πελάτη σε πελάτη χωρίς ενδιάμεση καταγραφή των εμπλεκόμενων προσώπων. Ένας άλλος τομέας αφορά το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και τη φοροδιαφυγή ιδιαίτερα στις περιπτώσεις όπου ισχύει η ανωνυμία των πελατών και των συναλλασσομένων. Οι εγκληματικές πράξεις πρέπει να ανιχνεύονται σε ένα πρώιμο στάδιο. Ταυτόχρονα, είναι απαραίτητη η ύπαρξη μηχανισμών πρόληψης όπως οι κρυπτογραφικοί αριθμοί και οι προσωπικοί αριθμοί ταυτοποίησης. Οι τελευταίοι εισάγονται ήδη στις συναλλαγές μέσω του Internet ενώ στις κάρτες προπληρωμής υπάρχει η ευχέρεια της έκδοσης ανώνυμου Η/Χ. Επειδή, όμως, τα ηλεκτρονικά πορτοφόλια αντικαθιστούν συνήθως τις συναλλαγές που γίνονται με κέρματα ή μικρές αξίες τραπεζογραμματίων ο κίνδυνος είναι σχεδόν αμελητέος.

P6η 4) Το Η/Χ και η στρατηγική της νομισματικής πολιτικής

Δύο είναι οι κύριες στρατηγικές της ΝΠ: ο έλεγχος ενός ευρύτερου νομισματικού μεγέθους ή ο έλεγχος του πληθωρισμού. Η ανάπτυξη του Η/Χ είναι πιθανό να επηρεάσει τα νομισματικά μεγέθη και να δημιουργήσει προβλήματα στον έλεγχο της ρευστότητας και του πληθωρισμού. Αυτό θα συμβεί εάν η εντυπωσιακή ταχύτητα διείσδυσης του Η/Χ συνεχισθεί με τους ίδιους ρυθμούς και στο μέλλον. Διακρίνουμε τρεις κύριες επιδράσεις: α) το Η/Χ επηρεάζει τα στοιχεία του ενεργητικού που θεωρούνται στενά υποκατάστατα του χρήματος κεντρικής τράπεζας στις συναλλαγές. Επόμενα, ο κατάλογος του τομέα που δημιουργεί χρήμα πρέπει να διευρυνθεί ώστε να περιλάβει όσα ιδρύματα ασχολούνται με την έκδοση Η/Χ. Για τη διαμόρφωση της νομισματικής πολιτικής είναι εξ άλλοι αναγκαία η μεταβολή του ορισμού των συνολικών νομισματικών μεγεθών με την ενσωμάτωση κάθε νέου στοιχείου που δημιουργεί χρήμα όπως εν προκειμένου το Η/Χ. β) Μία δεύτερη συνέπεια είναι η αύξηση της ταχύτητας κυκλοφορίας του χρήματος γ) όπως αναφέρθηκε εάν το Η/Χ φέρει επιτόκιο και αντικαταστήσει στις συναλλαγές σε μεγάλη έκταση στοιχεία ενεργητικού μηδενικού επιτοκίου θα μειώσει την ελαστικότητα της ζήτησης χρήματος. Τα ανωτέρω αποτελέσματα καθιστούν δυσκολότερη την άσκηση της νομισματικής πολιτικής. Το Η/Χ, ειδικότερα, προκαλεί προβλήματα στην επίτευξη του στόχου του ελέγχου των νομισματικών μεγεθών. Πρώτον, η ταχεία ανάπτυξη του Η/Χ θα επηρεάσει, για μια μεταβατική περίοδο, τη σταθερότητα της ζήτησης χρήματος και η σταθερή σχέση μεταξύ τιμών και δαπάνης θα αποκατασταθεί όταν η αγορά Η/Χ φθάσει σε ένα στάδιο ωριμότητας. Δεύτερον, η εμπειρία από τους

χρηματοοικονομικούς νεωτερισμούς έχει δείξει ότι η ανάπτυξη του Η/Χ θα αυξήσει τις δυσκολίες της διάκρισης μεταξύ νομισματικών και μη στοιχείων του ενεργητικού, πράγμα το οποίο συγχέει τα όρια του ορισμού των νομισματικών μεγεθών. Τρίτον, ο έλεγχος του νομισματικού στόχου είναι δυσκολότερος από την πιθανή αύξηση των τοκοφόρων στοιχείων στο σύνολο του ενεργητικού. Οι επιδράσεις αυτές, αν και σε μικρότερο βαθμό, αφορούν και τη στρατηγική με στόχο τον πληθωρισμό, που ακολουθεί για παράδειγμα η Τράπεζα της Αγγλίας, είναι αρνητικές στο μέτρο που τα νομισματικά μεγέθη αποτελούν μεταβλητούς δείκτες που λαμβάνονται σοβαρά υπόψη στη διαμόρφωση της νομισματικής πολιτικής. Μία αλλαγή στην ελαστικότητα των επιτοκίων της ζήτησης χρήματος θα επηρέαζε τη διαδικασία της μετάδοσης της νομισματικής πολιτικής.

P6η 5) Επιδράσεις στον έλεγχο του λειτουργικού στόχου

Η αντικατάσταση των τραπεζογραμμάτων από Η/Χ που εκδίδεται από ιδιώτες για τις μικροπληρωμές έχει σαν συνέπεια τη συρρίκνωση του βασικού χρήματος στον ισολογισμό της κεντρικής τράπεζας και καθιστά περισσότερο δύσκολο τον έλεγχο ενός βραχυπρόθεσμου επιτοκίου της αγοράς σαν λειτουργικού στόχου. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα εκτιμά ότι όσο έχει το μονοπώλιο της έκδοσης χρήματος μπορεί άνετα να ελέγξει τα επιτόκια της αγοράς. Αντίθετα, μια μείωση της νομισματικής βάσης οδηγεί σε μείωση του μεγέθους των πράξεων της κεντρικής τράπεζας για την παροχή ρευστότητας και σε αναποτελεσματικότητα της νομισματικής πολιτικής εάν η πτώση ξεπεράσει μία κρίσιμη μάζα.

Οι κεντρικές τράπεζες μπορούν να απαντήσουν σε αυτή την πρόκληση συμπεριλαμβάνοντας το Η/Χ στα στοιχεία πάνω στα οποία υπολογίζονται οι υποχρεωτικές δεσμεύσεις. Επιπρόσθετα, θα μπορούσε να καθιερωθεί ο διακανονισμός των συναλλαγών του Η/Χ με χρήμα κεντρικής τράπεζας.

P6η 6) Ο κατάλληλος χρόνος

Ήδη η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η ΕΚΤ έχουν προβληματισθεί για τον κατάλληλο χρόνο επιβολής κανονιστικού πλαισίου ή αρχών που διέπουν τη λειτουργία του ηλεκτρονικού χρήματος. Λαμβανομένου υπόψη ότι η ανάπτυξη του Η/Χ βρίσκεται ακόμα σε πρώιμο στάδιο τυχόν αναγκαστικές ρυθμίσεις θα μπορούσαν να αυξήσουν το κόστος και να αποθαρρύνουν τεχνολογικές καινοτομίες. Τα ποσά που οφείλονται σε πελάτες και ο συστημικός κίνδυνος δεν είναι ουσιώδη στο παρόν στάδιο. Οι ρυθμίσεις τη στιγμή αυτή ενδέχεται να ξεπεραστούν από την ταχύτητα των καινοτομιών. Υπάρχει, όμως, και η αντίθετη άποψη την οποία συμμερίζεται η ΕΚΤ: α) οι κατάλληλοι κανονισμοί στο πρώιμο στάδιο έχουν θετική επίδραση διότι αποτρέπουν την αποτυχία ενός σχεδίου που μπορεί να βλάψει τα συμφέροντα των πελατών και των εμπόρων. Εάν οι κανονισμοί ισχύσουν μετά την εισαγωγή πολλών εφαρμογών Η/Χ ίσως χρειασθούν μεταβολές που συνεπάγονται μεγάλο κόστος και κίνδυνο για τις επιχειρήσεις. Η εκ των υστέρων επιβολή ρυθμίσεων έχει να αντιμετωπίσει τετελεσμένα γεγονότα και κεκτημένα δικαιώματα που είναι δύσκολο να ανατραπούν. Πάντως, η ΕΚΤ παραδέχεται ότι η Σύσταση αυτής του 1994 ότι μόνο πιστωτικά ιδρύματα δικαιούνται να εκδίδουν Η/Χ έχει αποτελέσει αντικείμενο κριτικής. Η Ευρωπαϊκή τραπεζική νομοθεσία επιτρέπει συνεργασίες μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και εταιριών παροχής υπηρεσιών. Συνεπώς, δεν απαγορεύεται σε μη χρηματοοικονομικά ιδρύματα, όπως μεγάλοι λιανοπωλητές, τηλεπικοινωνιακοί οργανισμοί, εταιρίες τεχνολογίας πληροφοριών, να συμμετέχουν στην ανάπτυξη και έκδοση προϊόντων Η/Χ με την προϋπόθεση ότι συνεργάζονται με πιστωτικό ίδρυμα ή έχουν επιτύχει τραπεζική άδεια. Η ΕΚΤ πιστεύει ότι δεν είναι τόσο πρώιμο να καθορίσει ελάχιστες αρχές που διέπουν τα προγράμματα εισαγωγής ηλεκτρονικού χρήματος.

P6η 7) Οι ελάχιστες απαιτήσεις και οι επιθυμητοί στόχοι

Με βάση την ανωτέρω επιχειρηματολογία η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα απαιτεί την τήρηση των ακόλουθων ελάχιστων αρχών για την έκδοση του Η/Χ και θέτει δύο περαιτέρω στόχους που πρέπει να επιτευχθούν:

P6η 7 α) Ελάχιστες απαιτήσεις

Οι εκδότες Η/Χ υπόκεινται σε προληπτική εποπτεία. Πρέπει να πληρούν ένα αριθμό αρχικών απαιτήσεων που να εξασφαλίζουν τη χρηματοοικονομική τους ευρωστία, να ασκούν χρηστή διαχείριση των κινδύνων σε διαρκή βάση και να συμμορφώνονται προς τους εποπτικούς κανόνες. Το υπάρχον πλαίσιο εποπτείας για τα πιστωτικά ιδρύματα ισχύει και για τους εκδότες Η/Χ.

- Το νομικό καθεστώς που διέπει το Η/Χ πρέπει να είναι σταθερό και διαφανές. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των πελατών, εμπόρων, εκδοτών και των λειτουργικών οργάνων καταγράφονται με διαφάνεια και σαφήνεια. Οι όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας που δημοσιεύονται παρέχουν σαφή πληροφόρηση α) εάν οι απαιτήσεις έναντι των εκδοτών καλύπτονται από εγγυημένες καταθέσεις ή άλλες εξασφαλίσεις και β) περί του αρμοδίου δικαστηρίου για την επίλυση διαφορών ή οποιουδήποτε άλλου δικαιοδοτικού μηχανισμού. Σε περίπτωση διασυνοριακών συναλλαγών λαμβάνεται πρόνοια για την ισχύ των σχημάτων Η/Χ σε οποιαδήποτε νομική δικαιοδοσία.

- Τα προγράμματα ηλεκτρονικού χρήματος πρέπει να παρέχουν εγγυήσεις για επαρκή τεχνική και οργανωτική υποδομή με στόχο την ανίχνευση απειλών κατά της ασφάλειας αυτών και ιδιαίτερα την εξουδετέρωση των πειρατών και παραχαρακτών. Οι διατάξεις για την "Ασφάλεια του Η/Χ" της BIS (Αύγουστος 1996) αποτελούν μια καλή βάση εκκίνησης. Ιδιαίτερη προσοχή αποδίδεται στο Η/Χ που βασίζεται στη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών όπου είναι αναγκαία η ασφαλής πρόσβαση μέσω προσωπικής ταυτοποίησης ή κρυπτογραφημένου μηνύματος. Όσον αφορά το

λειτουργικό κίνδυνο, οι εκδότες Η/Χ πρέπει να εξασφαλίζουν υγιείς διοικητικές και λογιστικές διαδικασίες και επαρκή συστήματα εσωτερικού ελέγχου. Ακόμα και στην περίπτωση που ένα πρόγραμμα εκτελείται από τρίτο πρόσωπο, στις συμβάσεις πρέπει να περιγράφονται οι υποχρεώσεις αυτού και ιδιαίτερα το δικαίωμα του εκδότη να παρακολουθεί το λειτουργικό κίνδυνο και να απαιτεί την ύπαρξη πλάνων επείγουσας ανάγκης ώστε να εξασφαλίζεται η συνεχής λειτουργία του συστήματος. Σχηματικά, πρέπει να τηρούνται οι εξής διαδικασίες: α) τα προγράμματα Η/Χ διαθέτουν κατάλληλα συστήματα ελέγχου για την ανίχνευση ψευδοαξιών σε ένα πρώιμο στάδιο β) μία πλήρης σειρά των συναλλαγών (audit trails) που περιλαμβάνει επίσης την καταγραφή τους σε αρχεία με ημερομηνία της πράξης, ονόματα των συναλλασσομένων και το ποσό κάθε συναλλαγής. Αν και η τήρηση πλήρους αρχείου είναι δαπανηρή, εν τούτοις εξασφαλίζει την αποτελεσματικότητα του ελέγχου σε περίπτωση απάτης ή άλλης εγκληματικής πράξης γ) σε συστήματα που δεν τηρείται πλήρες αρχείο επιβάλλεται η καθιέρωση μέτρων διαχείρισης του κινδύνου όπως η ύπαρξη ορίου συναλλαγών και ποσών, η αποθήκευση τουλάχιστον των δέκα τελευταίων συναλλαγών και στο μέτρο του δυνατού η γνώση της φερεγγυότητας του πελάτη μέσω των κεντρικών συστημάτων πιστωτικών κινδύνων ή άλλου ενδοεπιχειρησιακού συστήματος ιδιαίτερα όταν διακινούνται μεγάλα ποσά.

- Κατά το σχεδιασμό των συστημάτων Η/Χ πρέπει να λαμβάνεται πρόνοια κατά εγκληματικών πράξεων όπως το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και η φοροδιαφυγή. Απαραίτητη είναι η καθιέρωση "audit trails", ποσοτικών ορίων, σαφών ρυθμίσεων για τις μεταβιβάσεις ενσωματωμένων αξιών μεταξύ ατόμων και της αλλαγής ρόλων των διαμεσολαβητών.

- Τα συστήματα Η/Χ οφείλουν να παρέχουν στις εθνικές κεντρικές τράπεζες κάθε πληροφορία που θα τους ζητηθεί για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής. Είναι αναγκαίο όπως το διακινούμενο ηλεκτρονικά χρήμα περιλαμβάνεται στα συνολικά νομισματικά μεγέθη.

- Οι εκδότες Η/Χ υποχρεούνται να εξοφλούν άμεσα τους κατόχους Η/Χ έναντι χρήματος κεντρικής τράπεζας. Κάτοχοι είναι οι λιανοπωλητές και άλλοι επιχειρηματίες που δέχτηκαν το ηλεκτρονικό χρήμα σαν μέσο πληρωμής. Χωρίς άμεση σύνδεση με το χρήμα κεντρικής τράπεζας, πιθανόν να προκύψει μία απεριόριστη δημιουργία Η/Χ που με τη σειρά της να οδηγήσει σε πληθωριστικές πιέσεις. Κατά συνέπεια, επιβάλλεται νομικά η εξόφληση σε χρήμα κεντρικής τράπεζας στο άρτιο (at par), δηλαδή η καταβολή τόσων χρηματικών μονάδων όση ακριβώς είναι η αξία του Η/Χ.

- Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα πρέπει να έχει το δικαίωμα να επιβάλει υποχρεωτικές δεσμεύσεις σε όλους τους εκδότες Η/Χ. Με τον τρόπο αυτό α) περιορίζει τον κίνδυνο της απεριόριστης αύξησης Η/Χ και εξασφαλίζει τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών όσο εξαρτάται από αυτό το μέσο πληρωμής β) τηρείται η αρχή της ισότητας μεταξύ των εκδοτών Η/Χ και των εκδοτών άλλης μορφής χρήματος.

Ρ6η 7β) Επιθυμητοί στόχοι

Οι κεντρικές τράπεζες οφείλουν να προωθούν την αποτελεσματικότητα των συστημάτων πληρωμών. Αυτό απαιτεί κάποιο βαθμό συνεργασίας μεταξύ όσων παρέχουν υπηρεσίες για να αποτραπούν διπλές επενδύσεις και να διευκολυνθεί η συμβατότητα των διαφόρων συστημάτων με τη χρήση κοινών προτύπων. Ο πρώτος επιθυμητός στόχος για τα συστήματα Η/Χ εκφράζεται με τον αγγλικό όρο "interoperability". Σημαίνει την ευχέρεια του χρήστη ενός συστήματος να χρησιμοποιεί τα συστήματα ενός άλλου εκδότη στο εσωτερικό αλλά και σε άλλες χώρες. Αυτό απαιτεί τεχνική συμβατότητα μεταξύ των συστημάτων και εμπορικές συμφωνίες μεταξύ των εκδοτών για να χρησιμοποιεί ο ένας την τεχνική υποδομή του άλλου και αντίστροφα. Ένα παράδειγμα, στην Ελλάδα, είναι το σύστημα λιανικών πληρωμών "ΔΙΑΣ" όπου ο κάτοχος μιας κάρτας μιας τράπεζας μπορεί να χρησιμοποιεί τα ATMs μιας άλλης τράπεζας που ανήκει στο σχήμα. Ο βαθμός της διαλειτουργικότητας πρέπει να είναι επαρκής ώστε να εξασφαλίζει ελευθερία επιλογής για τους πελάτες, να αποφεύγονται περιττές δαπάνες για τους εμπόρους και να ενθαρρύνονται οι τεχνολογικές καινοτομίες και ο ανταγωνισμός. Η συμβατότητα των προτύπων μπορεί να οδηγήσει σε ελευθερία επιλογής για τους εμπόρους και τους πελάτες οι οποίοι μεταπηδούν από τον ένα εκδότη Η/Χ στον άλλο εκτιμώντας το κόστος των συναλλαγών, τις παρεχόμενες ευκολίες και το βαθμό ασφαλείας του συστήματος.

- Το κατάλληλο κανονιστικό πλαίσιο και η διαρκής εποπτεία μειώνουν τους κινδύνους πτώχευσης ή τεχνικής ανεπάρκειας των συστημάτων Η/Χ. Σε μια οικονομία της αγοράς, όμως, οι κίνδυνοι δεν μπορούν να εξαλειφθούν. Για το λόγο αυτό, συνίσταται η καθιέρωση μέτρων προστασίας πελατών και εμπόρων όπως: α) η υιοθέτηση εγγυήσεων. Σε πολλές χώρες λειτουργούν εθνικά συστήματα εγγυήσεων ή ασφαλιστικά σχήματα που καλύπτουν ένα ποσοστό της ζημίας σε περίπτωση πτώχευσης του εκδότη β) συμφωνίες κατανομής των ζημιών (loss-sharing agreements). Όσον αφορά τα συστήματα εγγυήσεων καταθέσεων, αυτά καλύπτουν τις ζημίες μόνο εάν ο χρήστης της κάρτας ή άλλου μέσου Η/Χ πληρώνει μέσω τραπεζικού λογαριασμού. Επόμενα, η υιοθέτηση νέων σχημάτων επαρκούς προστασίας είναι αναγκαία δεδομένου ότι οι μέχρι σήμερα κανονιστικές ρυθμίσεις έγιναν σε χρόνο που δεν είχε εμφανισθεί ή τουλάχιστον δεν είχε αναπτυχθεί το ηλεκτρονικό χρήμα.

Ρ6η 8) Το καθεστώς του εκδότη Η/Χ

Η ΕΚΤ εμμένει στη Σύσταση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος του 1994 ότι μόνο πιστωτικά ιδρύματα έχουν το δικαίωμα έκδοσης ηλεκτρονικού χρήματος. Η άποψη αυτή αποτρέπει θεσμικές αλλαγές στην εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής και στην άσκηση της τραπεζικής δραστηριότητας και εξασφαλίζει την επιβολή υποχρεωτικών δεσμεύσεων. Υπενθυμίζει την έννοια του πιστωτικού ιδρύματος σύμφωνα με την πρώτη συντονιστική τραπεζική οδηγία: Π.Ι. είναι το ίδρυμα που δέχεται καταθέσεις ή άλλα επιστρεφόμενα κεφάλαια από το κοινό και χορηγεί πιστώσεις για ίδιο λογαριασμό. Ο ορισμός αυτός αποκλείει τους εκδότες Η/Χ που δεν είναι Π.Ι. Μέχρι να τροποποιηθεί

η ανωτέρω Οδηγία η ΕΚΤ θα μπορούσε να δεχθεί όπως οι εκδότες Η/Χ, που δεν είναι Π.Ι., εξακολουθήσουν τη δραστηριότητά τους με την προϋπόθεση ότι τηρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις που αναφέρθηκαν προηγουμένα.

P6η 9) Ζητήματα σχετικά με τις κάρτες μοναδιαίου σκοπού και περιορισμένου σκοπού

Η Σύσταση του 1994 του ENI εφαρμόζεται μόνο για τις κάρτες προπληρωμής πολλαπλών χρήσεων (multi-purpose prepaid cards). Στις κάρτες μοναδιαίου σκοπού (single-purpose prepaid cards), όπως οι τηλεφωνικές κάρτες, στις οποίες ο εκδότης και αυτός που παρέχει τις υπηρεσίες είναι το ίδιο πρόσωπο, τα αποθηκευμένα ποσά λογίζονται σαν προπληρωμένες χρηματικές μονάδες για αγαθά και υπηρεσίες που θα παρασχεθούν αργότερα. Λαμβανομένου υπόψη ότι το προπληρωτέο ποσό είναι μικρό, ο κίνδυνος απωλειών για τους πελάτες είναι αμελητέος. Για το λόγο αυτό, οι ανωτέρω ελάχιστες απαιτήσεις δεν εφαρμόζονται στις κάρτες μοναδιαίου σκοπού. Σύμφωνα με την έκθεση του ENI του 1994, προπληρωμένες κάρτες περιορισμένου σκοπού (limited-purpose prepaid cards) είναι οι κάρτες που χρησιμοποιούνται μόνο σε ένα μικρό αριθμό σαφώς προσδιοριζόμενων σημείων πώλησης που βρίσκονται σε μία σαφώς προσδιορισμένη τοποθεσία όπως ένα κτίριο, μία επιχείρηση ή ένα Πανεπιστήμιο. Οι κάρτες αυτές υπάγονται αυστηρά στις ελάχιστες απαιτήσεις και αρχές που αναφέρθηκαν στις προηγουμένες παραγράφους. Εν τούτοις, αναγνωρίζεται ότι τα ανωτέρω σχήματα περικλείουν λιγότερους κινδύνους απ' ό,τι οι κάρτες προπληρωμής πολλαπλών χρήσεων. Οι πελάτες αποθηκεύουν μία περιορισμένη αξία στις κάρτες περιορισμένου σκοπού ή στις μνήμες των υπολογιστών. Επόμενα, ο κίνδυνος για τον πελάτη είναι περιορισμένος και το ανωτέρω κανονιστικό πλαίσιο εφαρμόζεται με ελαστικότητα. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι διατάξεις όπως για παράδειγμα οι απαιτήσεις για το αρχικό κεφάλαιο και τα ίδια κεφάλαια μπορούν να προσδιορισθούν με τέτοιο τρόπο ώστε να ανταποκρίνονται στο μικρότερο κίνδυνο που φέρουν τα μικρά σχήματα καρτών περιορισμένου σκοπού. Επειδή τα συστήματα αυτά υπόκεινται σε επιεικέστερο κανονιστικό πλαίσιο είναι ανάγκη να προσδιορισθούν με σαφήνεια διότι τα όρια των διακρίσεων με τις κάρτες πολλαπλών χρήσεων συνήθως συγχέονται. Μια κάρτα π.χ. δύο χρήσεων (τηλεφωνοκάρτα και ταυτόχρονα κάρτα μεταφοράς με δημόσια συγκοινωνιακά μέσα) είναι κάρτα περιορισμένου σκοπού ή πολλαπλών χρήσεων; θα ληφθεί υπόψη ο αριθμός των αποθηκευμένων μονάδων ή η δυνατότητα πρόσβασης σε ένα μικρό ή μεγάλο αριθμό σημείων πώλησης όπως είναι το σωστότερο;

P6η 10) Έλεγχος και εποπτεία

Η τήρηση των ανωτέρω αρχών πρέπει να ανατεθεί στις αρμόδιες αρχές. Για τα συστήματα πληρωμών υφίσταται ο ειδικός έλεγχος (oversight) και η εποπτεία του τραπεζικού συστήματος (banking supervision) είναι ανατεθειμένη είτε στις κεντρικές τράπεζες είτε σε ανεξάρτητη αρχή. Στα κράτη μέλη όπου υπάρχουν πολλές ελεγκτικές αρχές είναι αυτονόητο ότι θα θεσμοθετηθεί διαδικασία συνεργασίας που θα εξασφαλίσει την αποτελεσματικότητα των ελέγχων. Στην Ελλάδα δεν υπάρχει πρόβλημα διότι τόσο ο έλεγχος των συστημάτων πληρωμών όσο και η εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος ασκούνται από μία ενιαία αρχή, την Τράπεζα της Ελλάδος. Όσον αφορά τον έλεγχο των συστημάτων πληρωμών οι κεντρικές τράπεζες είναι υπεύθυνες και έχουν αρμοδιότητα και για την εποπτεία των συστημάτων ηλεκτρονικού χρήματος. Επόμενα, ελέγχουν εάν πληρούνται οι ελάχιστες απαιτήσεις και ιδιαίτερα επιμένουν στην ακεραιότητα, την τεχνική ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα των μηχανισμών συντονισμού μεταξύ των διαφόρων λειτουργικών φορέων του σχήματος. Οι κεντρικές τράπεζες έχουν τη σχετική ευχέρεια να καθορίζουν τις λεπτομέρειες του ελέγχου σε εθνικό επίπεδο. Όταν όμως τα σχήματα λειτουργούν σε διασυνοριακή βάση επιβάλλεται η συνεργασία με τις ελεγκτικές αρχές άλλων χωρών. Οφείλουν, επίσης, να διαβιβάζουν προς την ΕΚΤ όλη την απαραίτητη πληροφόρηση ώστε η τελευταία να κρίνει εάν τηρούνται οι ελάχιστες απαιτήσεις. Η εμπειρία εξάλλου που μπορεί να αποκτηθεί στα πλαίσια του ΕΣΚΤ είναι πολύτιμη λαμβανομένων υπόψη των ταχύτατων αλλαγών που αφορούν την εισαγωγή νέας τεχνολογίας στο ηλεκτρονικό χρήμα. Συναντήσεις εμπειρογνομώνων των εθνικών κεντρικών τραπεζών στην ΕΚΤ θα συνεχίσουν να πραγματοποιούνται σε τακτική βάση. Για να μην επέρχεται σύγχυση στις ελεγκτικές αρμοδιότητες, διευκρινίζεται ότι ο έλεγχος των συστημάτων πληρωμών εστιάζεται κύρια στη συνολική αξιοπιστία των σχημάτων ενώ η προληπτική εποπτεία στον έλεγχο των επί μέρους συμμετεχόντων. Η τελευταία πραγματοποιείται, όπως συνήθως, με βάση επιστρεφόμενα στοιχεία και επιθεωρήσεις στις έδρες των εταιριών Η/Χ. Η εποπτεία είναι εκείνη που θα κρίνει τελικά εάν η αποτυχία ενός συστήματος Η/Χ μπορεί να οδηγήσει σε συστημικό κίνδυνο όλο το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Όμως, όπως αναφέρθηκε, για την εξασφάλιση αποτελεσματικών ελέγχων απαιτείται η αρμονική συνεργασία και των δύο ελεγκτικών αρχών. Ακόμα και στην Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία συγκεντρώνει και τις δύο αρμοδιότητες, επιβάλλεται η συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων Διευθύνσεων. Η συνεργασία είναι απαραίτητη μεταξύ των διαφόρων αρχών και στις διασυνοριακές συναλλαγές, όπως έχει ήδη αναφερθεί. Η ΕΚΤ επιμένει στον τομέα αυτό λόγω της πολυπλοκότητας των σχημάτων. Οι πελάτες μπορούν να χρησιμοποιούν το ηλεκτρονικό χρήμα σαν μέσο πληρωμής για να εξοφλούν υποχρεώσεις προς εμπόρους εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέσω προπληρωμένων καρτών ή μέσω δικτύων ηλεκτρονικών υπολογιστών. Σε αυτή την περίπτωση ο εκδότης του Η/Χ και ο πελάτης κατοικούν στην ίδια χώρα ενώ ο έμπορος σε άλλη. Οι εκδότες, όμως, μπορεί να προσφέρουν σχήματα Η/Χ σε άλλη χώρα και μάλιστα στο νόμισμα της τρίτης χώρας. Πολλαπλοί συνδυασμοί είναι δυνατοί. Το πρόβλημα εντοπίζεται στη διαφορετική νομοθεσία που ισχύει σε κάθε χώρα όσον αφορά το δίκαιο των συμβατικών ενοχών και της πτώχευσης. Ακόμα, η εφαρμογή διασυνοριακών συστημάτων Η/Χ μπορεί να οδηγήσει σε εγκληματικές πράξεις οπότε ενεργοποιείται και το ποινικό δίκαιο και η ποινική δικονομία που διαφέρουν στα διάφορα εμπλεκόμενα κράτη. Για τους σκοπούς της εποπτείας και του ελέγχου ενδιαφέρουσα είναι η περίπτωση της μεταφοράς Η/Χ δια μέσου τηλεπικοινωνιακών δικτύων όπως του Internet. Η χρήση αυτών των δικτύων καθιστά δύσκολο τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου. Ο εκδότης Η/Χ μπορεί να έχει την έδρα του σε μία δικαιοδοσία, να κατέχει στοιχεία σε μία άλλη και να έχει συναλλαγές με πελάτες σε μία τρίτη. Η μόνη δυνατή λύση είναι όπως η εποπτεία και ο έλεγχος ασκείται από την αρχή στη χώρα της οποίας είναι εγκατεστημένος ο εκδότης. Αυτό όμως απαιτεί τη στενή συνεργασία μεταξύ των εθνικών ελεγκτικών αρχών δεδομένων των δυσκολιών που αναφέρθηκαν. Η ταχύτητα με την οποία αναπτύσσονται οι συναλλαγές μέσω του Internet και η παγκοσμιότητα αυτών δεν μπορεί να ελεγχθεί μόνο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βεβαίως, πρέπει να απαγορευθεί η προσφορά Η/Χ από τρίτη χώρα

σε χώρες της Ε.Ε. χωρίς να τηρούνται οι ελάχιστες απαιτήσεις. Αυτό, όμως, απαιτεί συμφωνίες σε επίπεδο διεθνών οργανισμών και ένα ευρύτερο συντονισμό στα πλαίσια της BIS, του group of 7 και του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

P6 θ) Οι δύο Οδηγίες της 18/9/2000 για το ηλεκτρονικό χρήμα

Το Σεπτέμβριο του 1998 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε πρόταση Οδηγίας σχετικά με την ανάληψη, την άσκηση και την προληπτική εποπτεία της δραστηριότητας των ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος. Η πρόταση έγινε κοινή θέση (No. 8/2000/29-11-99) της Επιτροπής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου αλλά παρενέβη η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα η οποία ζήτησε τροποποιήσεις στο κείμενο κατά την τελική φάση της διαδικασίας ψήφισης από το Ευρωκοινοβούλιο. Τελικά, εκδόθηκαν δύο Οδηγίες που υιοθετήθηκαν την 16/6/2000 από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και δημοσιεύθηκαν την 18/9/2000:

Οι σημαντικότερες διατάξεις της Οδηγίας 2000/46/EC/18-9-2000 για την ανάληψη, την άσκηση και την προληπτική εποπτεία της επιχειρηματικής δραστηριότητας των ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος είναι οι εξής:

Ίδρυμα Ηλεκτρονικού Χρήματος (electronic money institution) και σε συντομία Ι.Η.Χ. σημαίνει μια επιχείρηση (ή οποιοδήποτε άλλο νομικό πρόσωπο) που δεν είναι πιστωτικό ίδρυμα και η οποία εκδίδει μέσα πληρωμής με τη μορφή ηλεκτρονικού χρήματος ή η οποία επενδύει τα χρήματα που λαμβάνει από τέτοια δραστηριότητα χωρίς να υπόκειται στην Οδηγία 93/22/EEC/11-6-93 για τις επενδυτικές υπηρεσίες στον τομέα των κινητών αξιών. Η Οδηγία αυτή αφορά αποκλειστικά τα Ι.Η.Χ.

- Ηλεκτρονικό χρήμα σημαίνει τη νομισματική αξία η οποία είναι ενσωματωμένη ηλεκτρονικά σε μία ηλεκτρονική συσκευή όπως είναι η κάρτα ολοκληρωμένου κυκλώματος (chip card) ή η μνήμη ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή και η οποία γίνεται δεκτή σαν μέσο πληρωμής από επιχειρήσεις διαφορετικές από τον εκδότη Η/Χ. Η αξία αυτή τίθεται στη διάθεση των χρηστών για να χρησιμεύσει σαν υποκατάστατο των κερμάτων και τραπεζογραμματίων και με σκοπό την πραγματοποίηση ηλεκτρονικών μεταφορών για περιορισμένης αξίας πληρωμές.

Οι δραστηριότητες των Ι.Η.Χ. που δεν έχουν σχέση με την έκδοση Η/Χ περιορίζονται:

α) στην παροχή στενά συνδεδεμένων χρηματοοικονομικών και μη υπηρεσιών όπως είναι η διαχείριση του Η/Χ με την εκτέλεση λειτουργικών και βοηθητικών εργασιών που συνδέονται με την έκδοση του Η/Χ και την έκδοση και διαχείριση άλλων μέσων πληρωμής και συγκεκριμένα πιστωτικών καρτών, ταξιδιωτικών επιταγών και πιστωτικών επιστολών, β) στην παροχή μη χρηματοοικονομικών υπηρεσιών που συνδέονται με την ηλεκτρονική συσκευή. Τα Ι.Η.Χ. δεν επιτρέπεται να έχουν συμμετοχές σε άλλες επιχειρήσεις με εξαίρεση αυτές που εκτελούν λειτουργικές ή άλλες βοηθητικές εργασίες σχετικές με την έκδοση και τη διανομή Η/Χ από Ι.Η.Χ.

- Τα Ι.Η.Χ. υπόκεινται στις ακόλουθες ρυθμίσεις της πρώτης και δεύτερης συντονιστικής τραπεζικής Οδηγίας:

- Έκδοση αδείας λειτουργίας. Η άδεια αυτή που παρέχεται από ένα κράτος μέλος είναι ενιαία, ισχύει δηλαδή για όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. Επόμενα, το Ι.Η.Χ. μπορεί να εγκατασταθεί σε οποιαδήποτε άλλο κράτος μέλος ελεύθερα.

- Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών. Το Ι.Η.Χ. μπορεί να προσφέρει τις υπηρεσίες του σε οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος είτε με φυσική παρουσία είτε εξ αποστάσεως.

- Ελάχιστο αρχικό κεφάλαιο και κεφαλαιακή επάρκεια. Η Οδηγία επιβάλλει ένα αρχικό κεφάλαιο που δεν πρέπει να είναι μικρότερο από 500.000 ευρώ. Σε οποιοδήποτε χρόνο μετά την ίδρυση και λειτουργία του το Ι.Η.Χ. πρέπει να τηρεί ίδια κεφάλαια που είναι ίσα ή ανώτερα από το 2% του υψηλότερου σημερινού ποσού ή από το μέσο όρο των προηγούμενων έξι μηνών του συνολικού ποσού των χρηματοοικονομικών στοιχείων του παθητικού που είναι σχετικά με το οφειλόμενο υπόλοιπο του εκδοθέντος Η/Χ. Λαμβανομένου υπόψη ότι τα Ι.Η.Χ. δεν είναι πιστωτικά ιδρύματα και οι αναλαμβανόμενες υποχρεώσεις είναι περιορισμένες, το απαιτούμενο αρχικό κεφάλαιο όσο και η κατά τη διάρκεια της ζωής του ιδρύματος κεφαλαιακή επάρκεια είναι μικρότερα από τις αντίστοιχες υποχρεώσεις ενός πιστωτικού ιδρύματος. Η διατήρηση των ιδίων κεφαλαίων προσδιορίζεται σε τέτοιο επίπεδο ώστε να είναι δυνατόν να καλύπτονται υποχρεώσεις από το υπόλοιπο ποσό που ενσωματώνεται στις κάρτες και στα ηλεκτρονικά πορτοφόλια ή στη μνήμη ηλεκτρονικών υπολογιστών και δεν έχει ακόμα χρησιμοποιηθεί.

- Προληπτική εποπτεία. Υπόκεινται σε ελέγχους με βάση επιστρεπτέα στοιχεία που παρέχονται τουλάχιστον 2 φορές το χρόνο και επιθεωρήσεις στα γραφεία του ιδρύματος από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές της χώρας καταγωγής, δηλαδή της χώρας που εξέδωσε την άδεια λειτουργίας. Οι αρχές αυτές εκτός από την τήρηση των ανωτέρω κανόνων και όσων ακολουθούν ελέγχουν το Ι.Η.Χ. για την ύπαρξη συνετής και χρηστής διαχείρισης, ορθών διαδικασιών διοίκησης και λογιστικής απεικόνισης και κατάλληλων μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου.

- Τα Ι.Η.Χ. επενδύουν ένα ποσό το οποίο δεν είναι μικρότερο από τις χρηματοοικονομικές τους υποχρεώσεις που συνδέονται με τα υπόλοιπα του Η/Χ στα ακόλουθα μόνο στοιχεία:

- Στοιχεία που σύμφωνα με την Οδηγία 89/647/EEC/18-12-89 σχετικά με το συντελεστή φερεγγυότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων φέρουν μηδενικό συντελεστή στάθμισης κινδύνου και τα οποία διακρίνονται για υψηλό βαθμό ρευστότητας.

- Καταθέσεις όψεως σε πιστωτικά ιδρύματα της Ζώνης Α και χρεόγραφα που α) είναι άμεσα ρευστοποιήσιμα β) δεν φέρουν μηδενικό συντελεστή στάθμισης κινδύνου γ) αναγνωρίζονται από τις αρμόδιες αρχές σαν εγκεκριμένα στοιχεία

(qualifying assets) σύμφωνα με το άρθρο 2 (12) της Οδηγίας 93/6/EEC/15-3-93 για την κεφαλαιακή επάρκεια των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και των πιστωτικών ιδρυμάτων δ) εκδίδονται από επιχειρήσεις άλλες από αυτές που έχουν άμεσες ή έμμεσες συμμετοχές στο Ι.Η.Χ. ή οι οποίες πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στους ενοποιημένους λογαριασμούς αυτών των επιχειρήσεων ή στις οποίες το Ι.Η.Χ. έχει μία άμεση ή έμμεση συμμετοχή.

Οι επενδύσεις της προηγούμενης παραγράφου (καταθέσεις όψεως και χρεόγραφα) δεν πρέπει να υπερβαίνουν το εικοσαπλάσιο των ιδίων κεφαλαίων του Ι.Η.Χ. και υπόκεινται σε περιορισμούς που είναι το ίδιο αυστηροί όσο αυτοί που εφαρμόζονται για τα πιστωτικά ιδρύματα σύμφωνα με την Οδηγία 92/121/EEC/21-12-92 για τα μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα.

Για το σκοπό της κάλυψης των κινδύνων αγοράς που προκύπτουν από την έκδοση Η/Χ και από τις αναφερθείσες επενδύσεις τα Ι.Η.Χ. μπορούν να χρησιμοποιούν παράγωγα προϊόντα επιτοκίου και συναλλάγματος συνδεδεμένα με εκτός ισολογισμού στοιχεία υψηλής ρευστότητας. Η χρήση παραγώγων προϊόντων επιτρέπεται μόνο εάν οδηγούν στην πλήρη εξάλειψη των κινδύνων αγοράς.

Για την αποτίμηση των χρεογράφων των Ι.Η.Χ. θα χρησιμοποιούνται τιμές αγοράς ή η μέθοδος του μικρότερου κόστους. Εάν η αξία των στοιχείων ενεργητικού πέσει κάτω από το ποσό των υποχρεώσεων που αντιστοιχούν στο υπόλοιπο του εκδοθέντος Η/Χ, οι αρμόδιες αρχές συστήνουν στο ίδρυμα να λάβει όλα τα προσήκοντα μέτρα για να διορθώσει την κατάσταση. Για την ενδιάμεση περίοδο, το αχρησιμοποίητο υπόλοιπο του εκδοθέντος Η/Χ θα υποστηρίζεται από άλλα περιουσιακά στοιχεία αξίας που δεν υπερβαίνει το 5% του ανωτέρω υπολοίπου και των ιδίων κεφαλαίων του Ι.Η.Χ.

- Εάν ένα Ι.Η.Χ. εκτελεί παρεπόμενες δραστηριότητες σε συνεργασία με άλλη επιχείρηση, η οποία προσφέρει λειτουργικές ή άλλες βοηθητικές εργασίες και δεν υπόκειται σε προληπτική εποπτεία, η σύμβαση συνεργασίας προβλέπει ότι το Ι.Η.Χ. παρακολουθεί και αναχαιτίζει τους σχετικούς κινδύνους. Εάν η συνεργαζόμενη επιχείρηση εμποδίζει την εφαρμογή της ανωτέρω συμβατικής υποχρέωσης τότε η σύμβαση συνεργασίας ακυρώνεται είτε με πρωτοβουλία του Ι.Η.Χ. ή μετά από σύσταση της αρμόδιας εποπτικής αρχής. Για τη διασφάλιση αποτελεσματικής εποπτείας τα κράτη μέλη παρέχουν στις εποπτικές αρχές το δικαίωμα: α) να ζητούν από τις συνεργαζόμενες επιχειρήσεις την αναγκαία για την άσκηση της εποπτείας πληροφόρηση β) να αναθέτουν σε εξωτερικούς επιθεωρητές την άσκηση επιτόπιων ελέγχων των συνεργαζόμενων επιχειρήσεων για τη διακρίβωση της πιστότητας της παρεχόμενης πληροφόρησης γ) να απαιτεί από το Ι.Η.Χ. τη διόρθωση αδυναμιών ή την άμεση ακύρωση της σύμβασης συνεργασίας.

- Ι.Η.Χ. που υπόκειται σε αυτή την Οδηγία και το οποίο είχε αρχίσει τη δραστηριότητά του νόμιμα σε ένα κράτος μέλος της Ε.Ε. πριν τη θέση σε εφαρμογή της Οδηγίας θεωρείται ότι έχει λάβει ήδη άδεια λειτουργίας και δεν απαιτείται να ζητήσει νέα άδεια. Μέσα σε εύλογο χρόνο το ίδρυμα αυτό υποβάλλει την αναγκαία πληροφόρηση στην αρμόδια εποπτική αρχή η οποία θα διαπιστώσει εάν έχει συμμορφωθεί με τις διατάξεις της Οδηγίας.

- Τα κράτη μέλη μπορούν να εξαιρούν (waive) Ι.Η.Χ. από την εφαρμογή διατάξεων αυτής της Οδηγίας που έχουν σχέση με τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες και τις συμμετοχές σε άλλες επιχειρήσεις, το αρχικό κεφάλαιο και την υπαγωγή ήδη λειτουργουσών Ι.Η.Χ. στις διατάξεις της Οδηγίας και από την εφαρμογή διατάξεων της πρώτης και δεύτερης συντονιστικής τραπεζικής Οδηγίας με τους ακόλουθους όρους: α) οι αναλαμβανόμενες υποχρεώσεις που έχουν σχέση με το υπόλοιπο του εκδοθέντος Η/Χ κανονικά δεν υπερβαίνουν το ποσό των 10 εκατομ. ευρώ και ποτέ δεν υπερβαίνουν τα 12 εκατομ. ευρώ β) η συσκευή την οποία τροφοδοτούν με Η/Χ δεν θα αποθηκεύει ποσό που υπερβαίνει τα 150 ευρώ για κάθε χρήστη.

Το Ι.Η.Χ. που εξαιρέθηκε από μία από τις ανωτέρω διατάξεις στερείται του δικαιώματος ελεύθερης εγκατάστασης και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών σε άλλα κράτη μέλη. Αυτά τα μικρά ιδρύματα, όμως, εξακολουθούν να υπόκεινται στις λοιπές διατάξεις της Οδηγίας όπως οι περιορισμοί στις επενδύσεις, η διατήρηση των ιδίων κεφαλαίων σε διαρκή βάση στο αναφερθέν επίπεδο, η υποχρέωση υγιούς και συνετής διαχείρισης και παροχής πληροφόρησης στις εποπτικές αρχές όπως και η εφαρμογή της Οδηγίας 91/308/EEC/10-6-91 για το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος.

Η Οδηγία 2000/28/EC/18-9-2000, τροποποιεί την Οδηγία 77/780/EEC/12-12-77 η οποία είναι γνωστή σαν πρώτη συντονιστική τραπεζική Οδηγία. Επεκτείνει την έννοια του πιστωτικού ιδρύματος στα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος.

Συμπερασματικά, οι απαιτήσεις της ΕΚΤ ικανοποιήθηκαν μερικώς. Ιδιαίτερη σημασία έχει το γεγονός ότι τα Ι.Η.Χ. υπόκεινται στο σύστημα των υποχρεωτικών δεσμεύσεων. Η ΕΚΤ δέχεται τα Ι.Η.Χ. στη διαδικασία χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος με την προϋπόθεση να πληρούν τα λειτουργικά κριτήρια. Εφόσον υπόκεινται στις υποχρεωτικές δεσμεύσεις και μετέχουν στη χρηματοδότηση δεν έχει αντίρρηση να μετέχουν επίσης μέσω των εθνικών RTGS στο σύστημα TARGET και να έχουν πρόσβαση στην ενδοημερήσια πίστωση.